

Sygn. akt II CZ 51/15

POSTANOWIENIE

Dnia 10 września 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Dończyk (przewodniczący)

SSN Bogumiła Ustjanicz (sprawozdawca)

SSN Kazimierz Zawada

w sprawie z powództwa A. K.

przeciwko R. K. i K. N.

z udziałem interwenienta ubocznego po stronie pozwanego R. K. - Towarzystwa Ubezpieczeń [...] Spółki Akcyjnej w S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 10 września 2015 r.,

zażalenia pozwanego K. N.

na wyrok Sądu Apelacyjnego

z dnia 25 lutego 2015 r.,

uchyla zaskarżony wyrok, pozostawiając rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.

UZASADNIENIE

Powódka domagała się zasądzenia, po ostatecznym sprecyzowaniu żądania, od pozwanych *in solidum* zadośćuczynienia w wysokości 93.000 zł, zwrotu wydatków w rozmiarze 2.402, 11 zł i ustalenia ich odpowiedzialności za przyszłe następstwa wypadku jakiemu uległa w gabinecie prowadzonym przez R. K., podczas korzystania z urządzenia do masażu. Twierdziła, że jest ono urządzeniem niebezpiecznym, które spowodził do kraju K. N., a pracownicy R. K. nienależycie wykonały usługę korzystania z niego.

Wyrokiem z dnia 30 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w S. oddalił powództwo, przyjmując, że do wypadku doszło z przyczyn leżących po stronie powódki.

Po rozpoznaniu sprawy na skutek apelacji powódki Sąd Apelacyjny zaskarżonym wyrokiem uchylił wyrok Sądu Okręgowego i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania. Podniósł, że zachodzi konieczność przeprowadzenia dowodu z opinii innego biegłego, wobec trafności zarzutów powódki do opinii dotychczas przeprowadzonej, niedokonania oględzin urządzenia z udziałem powódki i jego identyfikacji, dokonania oceny dowodów niezgodnie z wymaganiami wskazanymi w art. 233 § 1 k.p.c., niesłusznego pominięcia dowodu z przesłuchania pozwanego R. K. Nie zaakceptował także wykładni art. 362 k.c., zaznaczając, że ocena przesłanek odpowiedzialności pozwanych może być dokonana na podstawie właściwie dokonanych ustaleń. W ocenie Sądu Apelacyjnego, przepis art. 386 § 4 k.p.c. nie przewiduje obowiązku prowadzenia przez sąd drugiej instancji postępowania dowodowego zmierzającego do wyjaśnienia rzeczywistej treści stosunków faktycznych i prawnych w sytuacji, w której sąd pierwszej instancji zaniechał rozważenia poddanych pod osąd żądań i twierdzeń, nie dokonał oceny przeprowadzonych dowodów, pominął fakty wynikające z tych dowodów, które miały wpływ na rozstrzygnięcie o istocie sprawy. Przeprowadzenie postępowania dowodowego przez sąd drugiej instancji i wydanie orzeczenia co do istoty sprawy ograniczałoby merytoryczne jej rozpoznanie do jednej instancji.

Pozwany K.N. w zażaleniu na ten wyrok zarzucił naruszenie art. 386 § 4 k.p.c. przez zastosowanie go, chociaż nie została spełniona żadna z przesłanek pozwalających na uchylenie wyroku Sądu pierwszej instancji. Podał, że Sąd Apelacyjny dokonał rozszerzającej wykładni wskazanego przepisu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie przewidziane w art. 394¹ § 1¹ k.p.c. ma na celu skontrolowanie, czy orzeczenie sądu drugiej instancji uchylające orzeczenie sądu pierwszej instancji i przekazujące sprawę temu sądowi do ponownego rozpoznania zostało prawidłowo oparte na jednej z przesłanek wymienionych w art. 386 § 2 i 4 k.p.c., tj. czy powołana przez sąd drugiej instancji przyczyna uchylenia odpowiada podstawie ustawowej. Przedmiotem badania Sądu Najwyższego jest zatem istnienie formalnych, procesowych podstaw wydania przez sąd odwoławczy wyroku kasatoryjnego, a nie reformatoryjnego; nie są rozstrzygane kwestie materialnoprawne.

Zakres kognicji sądu drugiej instancji, rozpoznającego sprawę na skutek apelacji, określony został w art. 378 k.p.c. Wykładnia jego treści dokonana została w uchwale składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008, nr 6, poz. 55). Wynika z niej, że obowiązujący system apelacji pełnej oparty jest na założeniu, iż sąd drugiej instancji rozpatruje sprawę ponownie, czyli w sposób w zasadzie nieograniczony, jeszcze raz bada sprawę rozstrzygniętą przez sąd pierwszej instancji. Zgodnie z art. 382 k.p.c., sąd ten orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz postępowaniu apelacyjnym, stosownie do art. 381 k.p.c. Tym samym postępowanie apelacyjne - choć odwoławcze - ma charakter rozpoznawczy (merytoryczny), a z punktu widzenia metodologicznego stanowi dalszy ciąg postępowania przeprowadzonego w pierwszej instancji. Przez spełnianie nieograniczonych funkcji rozpoznawczych spełnia się kontrolny cel postępowania apelacyjnego. Rozpoznanie apelacji ma (powinno) doprowadzić do naprawienia wszystkich błędów sądu pierwszej instancji, ewentualnie także błędów stron. Konsekwencją rozpoznawczego charakteru apelacji jest również zredukowana do minimum funkcja kasacyjna sądu drugiej instancji; sąd może uchylić zaskarżony

wyrok i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania tylko wyjątkowo, gdy stwierdzono nieważność postępowania (art. 386 § 2 k.p.c.), gdy sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy albo gdy wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 k.p.c.). Merytoryczne rozpoznanie sprawy po raz wtóry przez sąd drugiej instancji odbywa się przy zastosowaniu właściwych przepisów postępowania - przepisów regulujących postępowanie apelacyjne, a gdy brak takich przepisów, przy zastosowaniu unormowań dotyczących postępowania przed sądem pierwszej instancji (art. 391 § 1 k.p.c.).

Z tak ukształtowanego zakresu kompetencji sądu drugiej instancji oraz treści art. 386 § 2 i 4 k.p.c. wynika, że postępowanie to powinno zakończyć się wydaniem orzeczenia kończącego postępowanie. Na wyjątkową możliwość uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania mu sprawy do ponownego rozpoznania wskazują przepisy art. 386 § 1 k.p.c. oraz art. 386 § 4 k.p.c., z których wynika wyraźne ograniczenie wyrażone zwrotem „tylko w razie” zaistnienia dwóch wyszczególnionych sytuacji oraz art. 386 § 2 k.p.c.

Podstawa uchylecia wyroku sądu pierwszej instancji, z uwagi na potrzebę przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości (art. 386 § 4 *in fine* k.c.) będąca wyjątkiem od zasady merytorycznego rozstrzygnięcia, nie może być rozszerzająco interpretowana, ponieważ prowadziłoby to do sprzeczności z istotą postępowania apelacyjnego. Założeniem uregulowania art. 386 § 4 *in fine* k.p.c. było dopuszczenie możliwości wydania wyroku kasatoryjnego w wypadkach sporadycznych, w których nie doszło w ogóle do przeprowadzenia dowodów. Nawet zatem konieczność znacznego uzupełnienia postępowania dowodowego nie wypełnia tej przesłanki.

Ocena stanowiska sądu drugiej instancji, zgodnie z art. 394¹ 1¹ k.p.c., dokonywana jest w ściśle określonym zakresie. Oznacza to, że jeżeli podstawą uchylecia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji było stwierdzenie, iż wydanie wyroku kończącego sprawę, wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, to rolą Sądu Najwyższego jest zbadanie,

czy sąd drugiej instancji prawidłowo rozumiał pojęcie tej przesłanki, zawartej w art. 386 § 4 *in fine* k.p.c.

W rozpoznawanej sprawie nie zaistniał szczególnie uzasadniony wypadek, wskazujący na konieczność uchylenia wyroku Sądu pierwszej instancji, skoro Sąd Apelacyjny uznał, że istnieje potrzeba uzupełnienia materiału dowodowego. Sąd Okręgowy prowadził postępowanie dowodowe w kwestii odpowiedzialności deliktowej pozwanych. Stwierdzone w ramach kontroli instancyjnej błędy Sądu pierwszej instancji w odniesieniu do oceny dowodów i potrzeby uzupełnienia postępowania dowodowego, powinny doprowadzić do ich naprawienia w postępowaniu apelacyjnym. Obowiązek dokonania tego został przewidziany w przepisach art. 381 i 382 k.p.c., wskazujących na kontynuację postępowania rozpoznawczego, objętą art. 378 § 1 k.p.c. Sąd Apelacyjny nieprawidłowo poszukiwał tytułu prawnego dla obowiązku prowadzenia postępowania dowodowego i merytorycznego rozpoznania sprawy w zakresie zaskarżenia, w treści art. 386 § 4 k.p.c. Nie ma podstaw do uznania, że realizacja postępowania apelacyjnego, zgodna z zasadami apelacji pełnej, a w tym z przepisami art. 381 i 382 k.p.c., mogłaby prowadzić do naruszenia zasady dwuinstancyjności, przewidzianej także w art. 176 ust. 1 Konstytucji. Nieuzasadnione było przyjęcie istnienia przesłanki do zastosowania art. 386 § 4 *in fine* k.p.c.

Z powyższych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 w związku z art. 394¹ § 3 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok, a orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego pozostawił, zgodnie z 108 § 2 w związku z art. 398²¹ i art. 394¹ § 3 k.p.c., orzeczeniu kończącemu postępowanie w sprawie.